

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Anna van Hannoverstraat 4
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Datum 16 januari 2014

Ons kenmerk SBI-SLi-13110252

Pagina 1 van 10

Betreft Reactie consultatie wetsvoorstel
pensioencommunicatie

Geachte mevrouw Klijnsma,

Op 29 november 2013 heeft u het voorontwerp van het voorstel van wet tot wijziging van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling in verband met verbetering van de pensioencommunicatie (Wet pensioencommunicatie) via internetconsultatie openbaar gemaakt. Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid te reageren op het wetsvoorstel. Aangezien de Autoriteit Financiële Markten (AFM) de wettelijke taak heeft toezicht te houden op pensioencommunicatie, is dit wetsvoorstel bepalend voor ons toezicht. Wij waarderen het dan ook dat u ons nauw heeft betrokken bij het opstellen van het wetsvoorstel, onder meer door deelname aan de Werkgroep Pensioencommunicatie.

Onze reactie is als volgt ingedeeld:

- 1) Algemeen (p.1)
- 2) Algemene eisen aan pensioeninformatie (p.3)
- 3) Digitalisering en op de website beschikbare informatie (p.4)
- 4) Van startbrief naar basisinformatie over de regeling (p.4)
- 5) Pensioenvergelijker (p.5)
- 6) Ontwikkeling van het pensioenregister naar een pensioendashboard (p.6)
- 7) Inzicht in koopkracht en risico's (p.7)
- 8) Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) (p.8)
- 9) Overige punten (p.9)

1. Algemeen

Wij ondersteunen de belangrijkste uitgangspunten van het wetsvoorstel. Wij onderschrijven de aanbevelingen uit het rapport "Pensioen in duidelijke taal", die met dit wetsvoorstel grotendeels zijn geïmplementeerd. In het nieuwe wetsvoorstel staat de deelnemer centraal en moet de informatie zoveel mogelijk aansluiten op de behoefte van de deelnemer. Door de voorgestelde wijzigingen zal het middel (pensioeninformatie) beter aansluiten op het doel (de consument in staat stellen een goede financiële planning voor zijn oude dag te maken).

Datum	16 januari 2014
Ons kenmerk	SBI-SLi-13110252
Pagina	2 van 10

Idealiter anticiperen pensioendeelnemers tijdig op een toekomstige inkomensachteruitgang bij pensionering en zijn deelnemers zich bewust van de onzekerheid die daarmee gepaard gaat. De meeste pensioendeelnemers zijn echter niet geneigd te plannen voor de oude dag. Slechts ongeveer een derde van de beroepsbevolking vindt zichzelf goed op de hoogte van het inkomen na pensionering, mogelijkheden tot meer pensioenopbouw en het pensioenstelsel in Nederland (Wijzer in Geldzaken, juli 2013). Gedeeltelijk is dit te verklaren door de vorm van pensioeninformatie, die niet altijd aansluit op de informatiebehoefte van deelnemers. Deelnemers krijgen vaak nog te weinig handvatten om zelf actie te kunnen ondernemen om financieel te plannen voor de oude dag.

Pensioeninformatie moet een deelnemer zo veel mogelijk antwoord geven op zijn drie belangrijkste vragen: hoeveel krijg ik (overzicht), is dat genoeg (inzicht) en wat kan ik doen als dit niet genoeg is (actie of handelingsperspectief)? Daarbij is het van belang te onderkennen dat deelnemers informatie op verschillende manieren verwerken. Vanuit de gedragseconomie is gebleken dat een groot deel van de deelnemers informatie verwerkt via een indirecte, intuïtieve route. Alleen transparantie is daarom niet voldoende om deelnemers daadwerkelijk aan te zetten de informatie te gebruiken voor hun financiële planning. Wij steunen daarom de aandacht voor deze gedragseconomische inzichten in het wetsvoorstel en de toelichting.

In de reactie op het voorontwerp van wet tot herziening van het Financieel Toetsingskader hebben wij aandacht gevraagd voor de complexiteit van de uitvoering en het belang van communicatie. In deze reactie schreven wij dat “communicatie in reële termen op basis van een uniforme rekenmethodiek essentieel is om de optelbaarheid en vergelijkbaarheid van de pensioenaanspraken te waarborgen” en dat wij “pleiten voor heldere communicatie over de risico’s van pensioen voor de deelnemer.” De uniforme methode voor het berekenen van pensioenkoopkracht en -risico’s maakt dit mogelijk. Voor het grootste deel van de deelnemers zal het Financieel Toetsingskader “techniek onder de motorkap” zijn. Een deelnemer wil immers vooral weten of hij genoeg pensioen krijgt en wat hij moet doen als dat niet zo is. Dit wetsvoorstel zorgt ervoor dat deelnemers meer dan nu het geval is, in staat worden gesteld aan de hand van de pensioeninformatie een financiële planning voor de oude dag te maken, zonder dat zij zich hoeven te verdiepen in de “techniek onder de motorkap”.

Wij steunen uw voorstel om flinke wijzigingen door te voeren ten aanzien van de huidige Pensioenwet. De verschillende voorgestelde wijzigingen hangen, zoals ook in de toelichting is beschreven, nauw met elkaar samen. Wij benadrukken dit voorstel in samenhang te beoordelen. Zo vinden wij een beperkter UPO, waarmee een deelnemer alleen kan terugkijken op het verleden, alleen wenselijk als het pensioenregister gelijktijdig wordt uitgebreid met informatie en functionaliteiten, zodat de deelnemer zijn financiële toekomst kan bekijken. In het wetsvoorstel is voorzien dat de wijzigingen op verschillende momenten in werking treden: in ieder geval zal het pensioenregister fasegewijs worden uitgebreid. Wij vragen uw aandacht ervoor dat ook in deze periode het van belang is dat de deelnemer informatie krijgt over zijn te bereiken pensioen, mogelijke keuzes en gevolgen van levensgebeurtenissen. Met andere woorden: een UPO zonder te bereiken pensioen is alleen toereikend vanaf het moment dat het pensioenregister deze informatie in drie scenario’s, inclusief de (gevolgen van) keuzes en belangrijke levensgebeurtenissen biedt.

In dit wetsvoorstel wordt nog niet geregeld wie de modellen voor de verschillende informatiedocumenten (het jaarlijks pensioenoverzicht, de basisinformatie over de regeling en informatie op het pensioenregister) vaststelt en hoe dit gebeurt. Wij pleiten voor een leidende rol van uw ministerie hierbij, zodat er een uniform kader komt waar deze informatiedocumenten aan moeten voldoen. Bij de vaststelling of wijzigingen in dit kader kunnen uiteraard de pensioensector en de AFM advies geven.

Zoals onderschreven in het rapport “Pensioen in duidelijke taal” en EIOPA rapport “Good practices on information provision for DC schemes”, is informatievoorziening alleen niet genoeg om te bewerkstelligen dat deelnemers voldoende pensioeninkomen hebben. Ten eerste blijft er waarschijnlijk altijd een groep die ondanks de voorgestelde verbeteringen niet open zal staan voor pensioeninformatie, dan wel geen middelen heeft om toekomstige uitgaven en inkomen op elkaar af te stemmen. Voor iedere deelnemer is een goed pensioenstelsel met kostenefficiënte en bij de deelnemer passende pensioenregelingen van belang. Wij steunen dan ook uw voornemen om een bredere toekomstdiscussie te voeren over het pensioenstelsel.

2. Algemene eisen aan pensioeninformatie

Het wetsvoorstel bevat een aantal algemene eisen die aan pensioeninformatie gesteld worden. Twee van deze eisen zijn:

- a. de pensioenuitvoerder bevordert dat persoonlijke informatie aansluit bij de informatiebehoefte en kenmerken van de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner en pensioengerechtigde;
- b. de pensioenuitvoerder bevordert dat de informatie de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner en pensioengerechtigde inzicht geeft in de keuzemogelijkheden die er zijn in de pensioenregeling en de gevolgen van belangrijke gebeurtenissen voor het pensioen.

Wij ondersteunen het opnemen van deze eisen, omdat hiermee pensioenuitvoerders meer zullen moeten nadenken over het gedragsdoel dat zij met de informatie willen bereiken. Helpt de informatie de deelnemer daadwerkelijk verder bij zijn vragen en zet het hem aan tot actie als dat nodig is? Bovendien zullen pensioenuitvoerders rekening moeten houden met de doelgroep waarvoor de informatie bedoeld is.

In plaats van de term “bevordert” zouden wij liever spreken van “zorgt”, omdat dit duidelijker weergeeft waaraan de pensioenuitvoerder moet voldoen en voor ons toezicht er dan een heldere norm is.

De nieuwe normen “correct” en “evenwichtig”, naast de al bestaande normen duidelijk en tijdig, zijn een goede aanvulling. Wij kunnen ons ook vinden in de term “evenwichtig” in plaats van de term “niet-misleidend”, zoals opgenomen in de Wet op het financieel toezicht. De norm “evenwichtig” benadrukt naast juistheid, tijdigheid en duidelijkheid het belang van de balans in informatieverstrekking. In het verleden hebben wij in ons toezicht informatie gezien die begrijpelijk, duidelijk en juist was, maar toch een deelnemer op het verkeerde been zette.

Het is daarnaast van essentieel belang dat alle informatie die de pensioenuitvoerder verstrekt correct, duidelijk en evenwichtig is, en niet alleen de wettelijk voorgeschreven informatie. Het is dan ook een aanzienlijke verbetering dat dit wetsvoorstel regelt dat de normen op alle informatie van toepassing zijn.

3. Digitalisering en op de website beschikbare informatie

Wij steunen het uitgangspunt dat een deelnemer de keuze moet hebben hoe hij informatie wil ontvangen: schriftelijk of elektronisch. Wij zien het belang van meer mogelijkheden tot digitalisering en zijn het dan ook eens met de door u gekozen richting.

Het gebruik van een e-mailadres zouden pensioenuitvoerders in de praktijk als onuitvoerbaar kunnen beschouwen, omdat zij deze e-mailadressen niet bezitten, deze vaak wijzigen of er een gezamenlijk e-mailadres voor beide partners is. Een persoonlijke berichtenbox met daaraan gekoppeld een attenderingsbericht zoals de berichtenbox van Mijnoverheid.nl, kan dan een oplossing zijn. Via deze berichtenbox zou de deelnemer tevens minimaal één keer per jaar zijn actuele pensioensituatie van mijnpensioenoverzicht.nl kunnen krijgen. Daarbij moet ook gedacht worden aan het onder de aandacht brengen van berichten rondom belangrijke gebeurtenissen, zoals baanwisseling of scheiding.

Wij zijn van mening dat elke pensioenuitvoerder zoveel mogelijk informatie beschikbaar moet hebben op zijn website en daarmee dus ook een website dient te hebben. Het is van groot belang dat algemene informatie over de pensioenregeling altijd beschikbaar is op de website, ook voor mensen die informatie willen hebben over een pensioenregeling waar zij (nog) geen deelnemer van zijn. Wij hebben begrip voor een (beperkte) overgangstermijn voor verzekeraars, maar zijn van mening dat ook zij zo snel mogelijk deze informatie beschikbaar moeten maken. Wij kunnen ons daarom vinden in de door u geformuleerde wettekst en toelichting.

Het is van belang dat een deelnemer de totale uitvoeringskosten van zijn pensioenuitvoerder kan beoordelen en vergelijken. Hierbij kan de pensioenvergelijker (zie paragraaf 5) een rol spelen. Wij vragen u daarom nog goed te kijken naar een definitie van of toelichting bij het begrip “uitvoeringskosten”. Het is goed dat deze kosten openbaar worden gemaakt op de website. Er is en zal echter nog discussie kunnen zijn over wat nu precies onder de term “uitvoeringskosten” valt. De handreiking van de Pensioenfederatie kan hierbij wellicht behulpzaam zijn. Wij vinden het van belang dat onder uitvoeringskosten de kosten voor pensioenbeheer (o.a. administratiekosten), de kosten voor vermogensbeheer en de transactiekosten worden begrepen en deze zo uit te splitsen. Voor wat betreft de kosten van beleggen is aansluiting bij de inzichten die zijn opgedaan bij het transparant maken van de kosten van beleggingsdienstverlening (zie onderzoek en discussiedocument AFM 2012/2013) en de ontwikkelingen ten aanzien van kostentransparantie in de herziening van de MiFID-richtlijn nodig. MiFID II zal naar verwachting de regels voor kostentransparantie voor zowel beleggingsdienstverlening als financiële instrumenten aanscherpen.

Tevens vragen wij nog aandacht voor de delegatiebepaling in artikel 48 van de Pensioenwet. Het kan wenselijk zijn ook nadere regels te stellen over de bezwaarmogelijkheid van deelnemers, terwijl er nu alleen nadere regels over elektronische informatieverstrekking gesteld kunnen worden.

4. Van startbrief naar basisinformatie over de pensioenregeling

De “startbrief” wordt vervangen door “basisinformatie over de pensioenregeling”. Deze informatie zal altijd op de website van de pensioenuitvoerder beschikbaar zijn. Dit is een goede ontwikkeling, zodat werknemers vóór zij in dienst treden bij de werkgever al informatie kunnen inzien over de pensioenregeling. Omdat pensioenuitvoerders deze informatie deels op vergelijkbare wijze weergegeven, kunnen werknemers als zij overwegen van baan te

Datum	16 januari 2014
Ons kenmerk	SBI-SLi-13110252
Pagina	5 van 10

wisselen hun huidige en nieuwe pensioenregeling met elkaar vergelijken en pensioen daadwerkelijk een rol laten spelen bij hun beoordeling van de arbeidsvoorwaarden van deze nieuwe werkgever.

Wij hebben nog enkele opmerkingen over de rol van de werkgever bij indiensttreding van nieuwe deelnemers en de in de memorie van toelichting genoemde Pensioen1-2-3.

Onze eerste opmerking betreft de verantwoordelijkheidsverdeling tussen werkgever en pensioenuitvoerder bij het verstrekken van informatie bij indiensttreding (artikel 21 Pensioenwet). In uw voorstel wijzigt u deze formulering niet. In ons toezicht spreken wij de pensioenuitvoerder aan op eventueel te laat of niet verstrekte informatie bij indiensttreding en niet de werkgever. Zoals uit de nota naar aanleiding van het verslag bij de wetswijziging van 2007 blijkt, is het niet de bedoeling dat de werkgever en de pensioenuitvoerder zich achter elkaar gaan verschuilen. De deelnemer moet niet de dupe worden van een fout in het gegevensverkeer tussen werkgever en pensioenuitvoerder, en daarmee bij het niet krijgen van de informatie van het kastje naar de muur worden gestuurd. Wij zijn van mening dat een pensioenuitvoerder in zijn uitvoeringsovereenkomst met de werkgever heldere afspraken over gegevens- en informatieverstrekking en de gevolgen van het overtreden van deze afspraken, dient te maken. Het is zowel niet logisch als moeilijk uitvoerbaar dat wij toezicht gaan houden op de plicht van werkgevers om gegevens over de werknemer aan de pensioenuitvoerder te verstrekken. Een route via het UWV of de Belastingdienst zou de gegevensuitwisseling wellicht vergemakkelijken en versnellen.

Onze tweede opmerking betreft de Pensioen1-2-3. Wij vinden het een goede ontwikkeling dat de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars het initiatief hebben genomen te komen tot gelaagde, korte, simpele informatie over de pensioenregeling, in een opzet die verschillende keren is getest bij deelnemers. In het bijzonder zijn de iconen, het overzicht van wat de pensioenregeling wel en niet bevat en wanneer de deelnemer in actie moet komen sterke punten. Uit het onderzoek van Motivaction (2013) blijkt dat er nog wel een aantal aanpassingen van de Pensioen1-2-3 plaats dient te vinden en wij vinden het van belang dat deze worden doorgevoerd. Het gaat hierbij om meer specifieke informatie over de pensioenregeling. Welk type regeling betreft het, wat kan iemand verwachten, wat zijn de kosten en hoe hoog is de premie? De eerste laag van de Pensioen1-2-3 was in de conceptversies nog vrij algemeen, waardoor een deelnemer nog te weinig inzicht krijgt in wat zijn regeling nu precies inhoudt, ook ten opzichte van een andere pensioenregeling. Wij zijn daarom blij dat een pensioenvergelijker onderdeel wordt van de basisinformatie over de regeling (zie paragraaf 5).

5. Pensioenvergelijker

Wij steunen het idee van het opnemen van een pensioenvergelijker in de basisinformatie over de pensioenregeling (Pensioen1-2-3). Wij zijn van mening dat er aandacht zou moeten zijn voor en openheid moet zijn over de verschillen tussen pensioenregelingen. Verschillen tussen regelingen zijn een belangrijke oorzaak van verschillen in te verwachten pensioenresultaten, ook tussen werknemers van gelijke leeftijd en inkomenssituatie.

Laagdrempelige vergelijkbare informatie over de regeling is nu niet beschikbaar, ook niet door de eerste laag van de Pensioen1-2-3. Hierdoor heeft een werknemer bij baanwisseling weinig informatie over het verschil tussen zijn huidige en toekomstige regeling en of hij zijn financiële planning moet aanpassen. Uit het onderzoek van Motivaction (2013) blijkt dat deelnemers behoefte hebben aan inzicht in de kwaliteit van regelingen.

Een pensioenvergelijker kan:

- a. werknemers informeren over verschillende elementen van de specifieke pensioenregeling;

Datum	16 januari 2014
Ons kenmerk	SBI-SLi-13110252
Pagina	6 van 10

- b. baanwisselaars helpen bij hun keuzes (bijvoorbeeld bij waardeoverdracht);
- c. werkgevers stimuleren om een goede pensioenregeling aan te bieden.

Naast de in de toelichting genoemde elementen denken wij dat een vergelijking op het element “kosten” ook van belang is (zie paragraaf 3). Wij denken over de concrete invulling graag verder met uw ministerie en de sector. Hierbij is van belang dat er een uniforme rekenmethodiek komt, zodat pensioenuitvoerders de elementen op vergelijkbare wijze presenteren. Daarbij is het wenselijk om vanuit uitvoerbaarheid zo veel mogelijk aan te sluiten bij al bestaande methodieken.

6. Ontwikkeling van het pensioenregister naar een pensioendashboard

De ontwikkeling van een pensioenregister naar een pensioendashboard is essentieel om de deelnemer in staat te stellen om verantwoordelijkheid te nemen voor zijn financiële oude dag.

De neiging om de planning voor de oude dag uit te stellen, en de beperkte tijd, kennis en motivatie die mensen hebben om te berekenen of het toekomstige verwachte pensioeninkomen toereikend zal zijn, maakt het noodzakelijk om hulp en hulpmiddelen voor pensioenplanning zo laagdrempelig mogelijk te maken.

Het wetsvoorstel bevat een bepaling waarmee naast het nu al geboden overzicht, de deelnemer ook inzicht krijgt in de toereikendheid van zijn pensioen, keuze- en actiemogelijkheden en gevolgen van belangrijke gebeurtenissen op zijn pensioen. Wij steunen deze uitgangspunten en de ambitie om op langere termijn te komen tot een financieel dashboard.

Het pensioenregister wordt de belangrijkste informatiebron voor deelnemers. Vanwege dit grote belang zijn wij er voorstander van dat u in ieder geval door middel van lagere regelgeving nadere invulling geeft aan de vormgeving en inrichting van het pensioenregister. Daarnaast adviseren wij u de verantwoordelijkheid goed te beleggen. Het is van doorslaggevend belang dat de organisatie bij wie deze taak wordt ondergebracht, in staat is de uitbreiding met nieuwe functionaliteiten op een goede en voor de deelnemer aansprekende wijze vorm te geven. De verantwoordelijke organisatie moet de leiding nemen in een -op alle fronten- uitdagend traject. Hierbij is betrokkenheid bij en draagvlak van de stakeholders van belang. Hiervoor is een organisatie nodig die expertise, tijd en geld heeft en ook snel beslissingen wil en kan nemen. Wij adviseren u om uw ministerie een grote rol te laten spelen in dit traject. In dit licht kunt u wellicht bekijken of de huidige structuur bij de Stichting pensioenregister aanpassing behoeft om de ambitie waar te kunnen maken (bijvoorbeeld de omvorming naar een zelfstandig bestuursorgaan).

In dit verband maken wij ons ook zorgen over het tijdpad waarin de uitbreiding tot stand gaat komen. In de toelichting wordt gesproken van een gefaseerde aanpak, die uiterlijk drie jaar na inwerkingtreding van de wet moet zijn afgerond. Wij zijn van mening dat het zeker niet langer dan drie jaar zou moeten duren: afronding op 1-1-2018. Gelijk bij inwerkingtreding van de wet zouden een aantal belangrijke punten, zoals inzicht in koopkracht en risico's moeten worden weergegeven. Bovendien zijn wij van mening dat al snel gestart kan worden met het nadenken over en het testen van de vormgeving van het register. Welke vormgeving werkt voor de deelnemer, hoe presenteert je de informatie duidelijk en overzichtelijk?

Wij willen daarnaast nog enkele andere aandachtspunten benoemen:

1. Het is van belang dat de informatie in het pensioenregister persoonlijk is, en niet generiek. Alleen als informatie persoonlijk is, kunnen deelnemers daadwerkelijk op laagdrempelige wijze iets doen met de informatie. Kortom: de individuele deelnemer moet centraal staan.

2. Een berichtenbox bij het pensioenregister (of via mijnoverheid.nl) zou een goede ontwikkeling zijn. Vanuit deze berichtenbox is het mogelijk om deelnemers er jaarlijks actief op te attenderen dat het totaaloverzicht op mijnpensioenoverzicht.nl klaar staat. Daarnaast zouden de Stichting pensioenregister en/of de uitvoerders kunnen kijken naar andere creatieve manieren om deelnemers naar het totaaloverzicht te leiden, zoals door het ontwikkelen van een app, het sturen van een bericht op de verjaardag van de deelnemer of rond de belastingaangifte.

3. Uit de toelichting blijkt dat gegevens in het pensioenregister vaker zullen worden geactualiseerd. Wij zijn van mening dat op termijn de gegevens op het moment dat de deelnemer inlogt actueel moeten zijn. Pensioenuitvoerders moeten belangrijke wijzigingen, bijvoorbeeld bij het verlagen van de pensioenen of bij echtscheiding, dan ook heel snel verwerken.

4. De deelnemer moet referentiepunten hebben, die hem ondersteunen bij het bepalen of zijn pensioeninkomen genoeg zal zijn, zoals zijn huidige inkomen en voor uitgaven de normbedragen van het Nibud. Het is voor de deelnemer lastig om zonder referentiepunten informatie te duiden (zie rapport “Pensioen in duidelijke taal” en het EIOPA-rapport uit 2013).

5. Wij vinden dat het pensioenregister ook informatie zou moeten bieden over het handelingsperspectief buiten de regeling. Het gaat hier bijvoorbeeld om een verwijzing naar andere opties (hypotheek aflossen, uitgavenpatroon aanpassen), een verwijzing naar andere websites (bijvoorbeeld van Wijzer in Geldzaken) en de mogelijkheid om financieel advies in te winnen. Voor een deelnemer is immers een totaalbeeld van zijn mogelijkheden om actie te ondernemen van belang.

6. Ook pensioengerechtigden moeten inzicht krijgen in hun toekomstige pensioeninkomen over 5 en over 10 jaar. Daarmee krijgen pensioengerechtigden inzicht in de gevolgen van koopkracht en risico's voor hun pensioenuitkering.

7. Bovendien zou het goed zijn actieve deelnemers niet alleen inzicht te geven in hun te verwachten pensioen op de pensioenleeftijd, maar dit ook te doen voor 5, 10, 15 etc. jaar na pensionering. Uiteraard kan dit indicatief, op basis van drie scenario's, en zou dit in een volgende informatielaag kunnen.

8. Het is wenselijk de gegevens in het pensioenregister uit te breiden, door bij de eerste pijler ook de ANW toe te voegen en de producten uit de derde pijler op te nemen. Met die toevoeging heeft de deelnemer ook de mogelijkheid inzicht krijgen in de situatie van het overlijden van één van de partners en daadwerkelijk een totaaloverzicht van zijn pensioeninkomen. Hiervoor zouden wij nu al graag een wettelijke grondslag zien, die dan eventueel later in werking kan treden.

9. Het is wenselijk het pensioeninkomen op huishoudniveau zichtbaar te maken, zodat deelnemers makkelijker financieel kunnen plannen aan de hand van een totaaloverzicht van meerdere inkomens.

10. Ook na de uitbreiding van het pensioenregister (na 3 jaar) moet de Stichting pensioenregister periodiek bekijken wat nieuwe wenselijke uitbreidingen zijn vanuit de deelnemer en moeten zij de functionaliteiten blijven testen.

7. Inzicht in koopkracht en risico's

Deelnemers gaan er nu vaak vanuit dat het bedrag voor het te bereiken pensioen bij pensioenleeftijd dezelfde koopkracht heeft als nu. Deelnemers hebben daardoor een te rooskleurig beeld van hun toekomstige pensioeninkomen. Verder hebben zij vaak geen realistische inschatting van de risico's. In het wetsvoorstel en de toelichting wordt het belang van communicatie over koopkracht en risico's onderkend.

Datum	16 januari 2014
Ons kenmerk	SBI-SLi-13110252
Pagina	8 van 10

Wij vinden het van groot belang dat de deelnemer dit inzicht op persoonlijk niveau krijgt, met daaraan gekoppeld ook handelingsperspectief hoe met deze risico's om te kunnen gaan. De deelnemer krijgt dan een realistischere inschatting van de pensioenaanspraken en risico's. De verschillende onderzoeken die u de afgelopen tijd heeft laten uitvoeren ondersteunen het beeld dat deelnemers behoefte hebben aan deze informatie en sneller actie gaan ondernemen als zij dit inzicht hebben. In de eerste laag van het pensioenregister zou dan ook het inzicht in koopkracht en risico's gegeven moeten worden, op basis van drie scenario's, in ieder geval in (afgeronde) netto bedragen.

In de wet staat nu dat de pensioenaanspraken *kunnen* worden weergegeven op grond van drie scenario's. Wij zijn van mening dat het woord "kunnen" hier geschrapt moet worden. Omdat het van groot belang is dat deelnemers inzicht krijgen in de koopkracht en risico's van pensioen, zou hun pensioeninkomen in drie scenario's gepresenteerd *moeten* worden. Bovendien zit er een discrepantie tussen dit artikel en artikel 45, tweede lid. Wij vinden dat bij de weergave van koopkracht en risico's, en uitwerking in lagere regelgeving, de uitkomsten van de onderzoeken van Ferro Explore en TNS Nipo meegenomen moeten worden. Deze onderzoeken bevatten immers belangrijke aanbevelingen ten aanzien van de wijze waarop je hierover zou moeten communiceren.

8. Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO)

Wij kunnen ons vinden in het voorstel dat het UPO in de toekomst als een verantwoording dient over wat de deelnemer aan pensioen heeft opgebouwd bij de individuele pensioenuitvoerder. Daarbij biedt het totaaloverzicht op het pensioenregister ook een blik in de toekomst, waarin dan ook handelingsperspectief en de gevolgen van belangrijke levensgebeurtenissen een plaats moeten krijgen. Het past dan ook dat het UPO geen reglementair te bereiken pensioen bevat, maar alleen opgebouwde aanspraken toont. Immers: een reglementair te bereiken pensioen zonder AOW en overzicht van andere aanspraken, biedt de deelnemer te weinig overzicht. Het is dan wel van belang dat er op het UPO een duidelijke verwijzing komt naar mijnpensioenoverzicht.nl en dat er ook vanuit een berichtenbox van het pensioenregister jaarlijks wordt gewezen op dit totaaloverzicht.

Het arbeidsongeschiktheidspensioen zal niet langer op het UPO komen, maar er komt, naast een overzicht in het pensioenregister, een jaarlijkse attendering van het feit dat er een arbeidsongeschiktheidspensioen is, met de mogelijkheid informatie over het individuele arbeidsongeschiktheidspensioen op te vragen. Bovendien kunnen de verzekeraars een portal maken met algemene informatie over arbeidsongeschiktheidsverzekeringen. Wij zijn van mening dat de pensioenuitvoerders alle energie (tijd en geld) moeten inzetten om alle informatie over arbeidsongeschiktheidspensioen op mijnpensioenoverzicht.nl beschikbaar te maken. Dit betreft ook het inzichtelijk maken van de hoogte van de uitkering voor arbeidsongeschiktheid van verzekeringen (inclusief WIA) die nu buiten de reikwijdte van de pensioenwetgeving vallen. Alleen dan heeft de deelnemer een totaaloverzicht over zijn pensioeninformatie. Een apart portal met vooral generieke informatie vinden wij dan ook overbodig. Tot het moment dat het pensioenregister deze informatie biedt, vinden wij een jaarlijkse attendering dat de deelnemer een dekking voor arbeidsongeschiktheidspensioen heeft niet voldoende. Een deelnemer moet jaarlijks laagdrempelig inzicht kunnen hebben in de *hoogte* van zijn arbeidsongeschiktheidspensioen. Zijn persoonlijke situatie kan immers wijzigen. Een deelnemer moet zich er dan bewust van zijn wat dit betekent en of hij actie moet ondernemen. Daarom stellen wij voor een overgangsbepaling op te nemen dat, totdat het arbeidsongeschiktheidspensioen is opgenomen in het pensioenregister, de pensioenuitvoerders hun deelnemers jaarlijks informeren over de hoogte van het arbeidsongeschiktheidspensioen.

Wij benadrukken dat slechts één keer in de drie jaar een pensioenoverzicht (UPO) voor gewezen deelnemers en gewezen partners weinig is. Op die manier is het namelijk voor een deelnemer lastig om een actueel totaaloverzicht te hebben van al zijn aanspraken. Nu het pensioenoverzicht echter alleen gaat terugkijken op het verleden, is dit een minder groot probleem. Het is dan echter wel noodzakelijk dat pensioenuitvoerders het mogelijk maken dat de gegevens van deze doelgroep in het pensioenregister even vaak worden geactualiseerd als die van actieve deelnemers en dat pensioenuitvoerders deze doelgroep goed informeren over eventuele kortingen en de individuele gevolgen van die kortingen op hun pensioenopbouw of uitkering.

Bij de invoering van een nieuw UPO is het belangrijk dat deelnemers begrijpen hoe zij de relatie moeten leggen met de UPO's uit het verleden. Hierbij speelt het beoordelen van vergelijkbare gegevens uit het oude en nieuwe UPO een rol. Ook het vinden van de informatie die op dit moment wel maar in de toekomst niet meer in het UPO beschikbaar is, is daarbij belangrijk. Wij pleiten daarom een heldere toelichting bij het eerste nieuwe UPO.

9. Overige punten

Naast de opmerkingen bij de voorstellen die u doet, hebben wij nog enkele andere suggesties voor aanpassing van de wetgeving, die verband houden met onze toezichtstaak:

- 1) Bij wisseling van pensioenuitvoerder is het in het eerste jaar na de overgang onduidelijk op wie de plicht tot verstrekking van het UPO rust. De deelnemers zijn op het moment van verstrekking van het UPO (na 1 januari) geen actieve deelnemer meer voor de oude uitvoerder, die zich daarmee op het standpunt kan stellen dat hij niet verplicht is een UPO in het betreffende jaar te verstrekken. De nieuwe uitvoerder heeft echter nog geen opgebouwde pensioenaanspraken van de deelnemer geregistreerd op de peildatum (31 december of 1 januari) en beschouwt de werknemer nog niet als deelnemer, en verstrekt vaak ook geen UPO. Wij vinden het onwenselijk dat deze deelnemer over een bepaald jaar geen UPO ontvangt. Wij adviseren op dit punt in de wetgeving duidelijkheid te scheppen.
- 2) De Pensioenwet en de daarop gebaseerde algemene maatregel van bestuur (AMvB) verankeren binnenkort de Code pensioenfondsen. Paragraaf 2.6 gaat over het communicatiebeleid. Het is wenselijk het toezicht hierop bij de AFM te plaatsen, in plaats van de huidige situatie, waarin dit onder het toezicht van DNB valt. De AFM houdt immers toezicht op pensioencommunicatie.
- 3) De wet biedt de mogelijkheid bij AMvB nader te bepalen welke informatie op verzoek verstrekt moet worden. Hieronder zou in ieder geval, wat ons betreft, informatie moeten vallen over afkoop, liquidatie, onderdekking/korting en waardeoverdracht, omdat dit voor de deelnemer belangrijke informatie kan zijn.
- 4) Het zou goed zijn de bewaartermijn voor gegevens van 7 jaar (artikel 169 Pensioenwet) te verlengen. Deze bepaling is nu geschreven vanuit het belang van de toezichthouder, maar het zou voor een deelnemer mogelijk moeten zijn om ook informatie op te vragen die verder teruggaat dan 7 jaar.

Tot slot onderschrijven wij de reactie van collega toezichthouder DNB op het voorontwerp pensioencommunicatie.

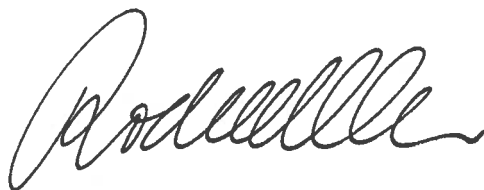
Datum 16 januari 2014
Ons kenmerk SBI-SLi-13110252
Pagina 10 van 10

Wij zijn uiteraard bereid bovenstaande punten nader toe te lichten en blijven over het voorstel graag in overleg met u.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

drs. H.W.O.L.M. Korte
Bestuurslid

ir. T.F. Kockelkoren MBA
Waarnemend voorzitter